

Arborétumok és botanikus kertek a társadalom szolgálatában

A botanikus kert virágait csodálhatták meg a címbeli tudományos tanácskozás résztvevői a Szent István Egyetem Budai Campusának kertjében. A tanácskozás tartalma talán annak a kérdőjelnek az eltüntetését is hivatott volt segíteni, amely a főépület homlokzatán volt látható:

Budai arborétum 1893–?

A tanácskozáson botanikusok, kertészek, dendrológusok, erdészek (akadémikus, minisztériumi főtanácsos, ÁESz igazgató, erdészetvezető, erdészeti műszaki vezető, botanikus kert vezető stb.), biológusok, természetvédek szép számmal vettek részt. *Dr. Szendrő Péter* az elnökség bemutatása után, rektori megnyitójában az arborétumok alapításának, működtetésének gazdasági jellegű problematikáit állította szembe a társadalmi jelentőségükkel, lényegében az anyagi(as)ságon túli jelentőségükkel.

Dr. Kiss Ádám oktatási minisztériumi államtitkár a tizenegynéhány, felsőoktatást közvetlenül szolgáló gyűjteménnyel összefüggésben hangsúlyozta a klasszikus botanika, a környezet- és természetvédelem iránti fokozottabb érdeklődést. Az oktatás és képzés jelenlegi normatív támogatásának módjában gyors változást nem prognosztizált, ugyanakkor ígéretben fogalmazta meg az oktatási célú gyűjtemények hosszú távú fennmaradásának támogatását.

Dr. Illés Zoltán képviselő, az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottságának elnöke kijelentette: a társadalmat nem lehet felosztani környezetvédőkre és nem környezetvédőkre. Egyéni érdekesség esetén minden érintett környezetvédővé változik. Az érdekek megismerése, a kompromisszumok keresése, lehetőség szerinti legjobb megoldás vezethet magasabb szintek eléréséhez. Kifejtette, hogy az EU-hoz csatlakozás minimális elvárásainak teljesítése megtörtént, egyes feltételek teljes körű megoldása több időt (évet) kíván. Befejezésül elmondta, hogy a korszak jellemzője, hogy a mindenkor kormányok jellegétől függetlenül felértékelődik a környezet- és természetvédelem.

Dr. Haraszthy László, a WWF magyarországi szervezetének igazgatója

röviden bemutatta a kormányokon kívüli szervezet felépítését, működését, kapcsolatrendszerét. Arborétumokkal kapcsolatos programban nem működnek közre, magyarországi erdőkkel összefüggő feladatokat a veszélyeztetett erdőtársulások, a Budai-hegység, a sík vidéki tölgyesek, az erdőfigyelő projekt témaköreiben foglalmaztak meg.

Dr. Schmidt Gábor, a MABOSZ elnöke felvázolta a magyarországi botanikus és gyűjteményes kertek kialakításának számtalan módját, indítékát. Hosszabb-rövidebb idő után, szinte valamennyi közcélt is szolgál (kutatás, oktatás, ismeretterjesztés stb.). Hazánkban kb. 300 gyűjtemény számít említésre érdemesnek (közülük 45 az FVM felügyelete alatt, más irányító tárcától eltérően, éves költségvetéseken alapuló százmilliós nagyságrendű támogatással működik). Hangsúlyosan szólt a gyűjtemények oktatásban betöltött szerepéről, személyiségformáló jelentőségéről.

Dr. Solymos Rezső akadémikus, az MTA Agrártudományok Osztályának elnökhelyettese elmondta, hogy erdők és arborétumok egymás nélkül nem értelmezhetők. Az arborétumok különféle erdőképek megtestesítői adott helyen. Az erdészeti arborétumok magyarországi alapítása mintegy 50 évvel ezelőtt kezdődött. A kb. 1 hektáros területek azonos vagy kertészeti tapasztalatok felhasználásával néhány fő fafajjal (exotával) erdősítése, szoliter helyett zárt, erdőszerű nevelése, erdészeti módszerekkel történő kezelése és értékelése ad különleges szerepet ezeknek a gyűjteményeknek. Szólt az előadó az aktuális erdőtelepítések körülményeiről, többek között az arborétumok, gyűjtemények kezelése során szerzett ismeretek hasznosításáról is.

Dr. Sipos András az egyetemi gyűjteményes kerteket felmérő bizottság munkájáról számolt be. A lényegében kincstári területen fekvő gyűjtemények közcélt szolgáló bemutatók. Az Oktatási Min. felügyelete alatt kb. 260 hektár kertet kezelnek, kis támogatási igényvel, kiterjedt szolgáltatással. A 150-et elérő gyűjtemény több, mint 180 ezer taxont képvisel, amelyek egyaránt szol-

gálnak oktatási, nevelési (növény is!), bemutatási, publikációs, kísérleti, tanúsítási, hazai és nemzetközi tapasztalatcsere stb. célokat.

Dr. Isépy István az előzőeket kiegészítve foglalkozott a gyűjtemények fenntartásának gyakorlati (konzerváció, kutatás, kultúr-, kert- és tudománytörténeti, nemzetközi együttműködési) vonatkozásaival és ezek érdekében a fenntartás pénzügyi forrásainak felkutatását kiemelten kezelendő feladatként említette. *Dr. Rimóczi Imre*, a Botanikuskeri Munkabizottság elnöke a gyűjteményes kertek ökoszisztematikus szemléletére hívott fel. Egyebek mellett a különféle szimbiofita gombákkal példázta a kertek élő múzeum jellegét, ahol távoli földrészek társulásai jelennek meg az érdeklődők szeme előtt.

Végezetül *dr. Kovács Máttyás* KTM államtitkár a természetvédelmi törvény tükrében tekintette át az arborétumok, gyűjteményes kertek korábban részletezett funkcióit. Hangsúlyozta, hogy számos esetben már nemcsak egyes természeti értékek egyedi védelme, hanem önmagában a humánkapcsolati funkciók is védettséget indukáltak volna a törvény szintjén. A jogi védettség fontosságának más utakon történő megerősítésére említett példákat, majd ismertette a természetvédelem szakmai elvárásait az arborétumokat, gyűjteményes kerteket illetően. A közvélemény számára Ovidius-idézzel fogalmazta meg az elvárható legalapvetőbb, talán sűrítve sem túl hamis szemléletet: – Ne vágj ki minden idős fát!

Apatóczy István

Madárbarátok között

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület új, országos programot indít *Madárbarát kert* névvel. A program részleteit tájékoztató ismerteti.

További részletek a ww.mme.hu honlapon tekinthetők meg.

Természetesen kérdéseire szívesen válaszolunk:

E-mail: kert@mme.hu

Telefon: 40/400-201

Drexler Szilárd